

Одеська обласна організація

Інформаційний бюлетень

№ 23

Травень 2023 р.

**Чи правомірне закриття сільських шкіл
у зв'язку зі зменшенням обсягів освітньої субвенції**

Статтею 13 Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII встановлено, що для забезпечення територіальної доступності повної загальної середньої освіти органи місцевого самоврядування створюють і утримують мережу закладів освіти та їхніх філій. Кожна особа має право здобувати початкову та базову середню освіту в закладі освіти (його філії), що найбільш доступний і наближений до місця проживання особи. Право особи здобувати початкову та базову середню освіту у комунальному закладі освіти (його філії), за яким закріплена територія обслуговування, на якій проживає ця особа, гарантується.

Частиною третьою цієї статті передбачено, що з метою наближення місця навчання дітей до їхнього місця проживання у відповідному населеному пункті може утворюватися філія закладу освіти.

Територія обслуговування, закріплена за закладами освіти

Згідно зі статтею 8 Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX (далі — Закон про повну загальну середню освіту) територіальну доступність повної загальної середньої освіти забезпечують органи місцевого самоврядування шляхом формування та утримання мережі закладів освіти, у тому числі опорних, їхніх структурних підрозділів (філій).

Частиною другою статті 8 Закону про повну загальну середню освіту встановлено, що кожна дитина має право на здобуття початкової та базової середньої освіти у найбільш доступному та наближеному до місця її проживання закладі освіти (його структурному підрозділі).

Дитині гарантується право на здобуття початкової та базової середньої освіти у комунальному закладі освіти (його структурному підрозділі), за яким закріплена територія обслуговування, на якій вона проживає.

Згідно зі статтею 1 Закону про повну загальну середню освіту територія обслуговування — адміністративно-територіальна одиниця (її частина, окремі будинки), визначена і закріплена відповідним органом місцевого самоврядування або уповноваженим ним органом за закладом освіти для забезпечення права кожної дитини, яка проживає на цій території, на здобуття початкової та/або базової середньої освіти у найбільш доступному та наближеному до місця проживання дитини закладі освіти.

Частиною другою статті 12 Закону про повну загальну середню освіту передбачено, що кількість учнів у класі комунального закладу освіти не може становити менше 5 учнів. Але законом не встановлено, якою має бути мінімальна кількість учнів у закладі загальної середньої освіти.

Розподіл освітньої субвенції

Згідно зі **статтею 58 Закону про повну загальну середню освіту** фінансування здобуття повної загальної середньої освіти здійснюється за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством.

Фінансування здобуття повної загальної середньої освіти за рахунок коштів державного бюджету в комунальних закладах освіти здійснюється шляхом надання освітньої субвенції та інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам. Освітня субвенція спрямовується на оплату праці педагогічних працівників з нарахуваннями.

Фінансування з державного бюджету здобуття повної загальної середньої освіти здійснюється на підставі фінансового нормативу бюджетної забезпеченості на одного учня (з урахуванням відповідних коригуючих коефіцієнтів) у порядку, визначеному КМУ. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості на одного учня визначається за формулою, затвердженою КМУ.

Додатком 5 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2023 рік» від 03.11.2022 № 2710 (далі — Закон про держбюджет) освітня субвенція передбачена у сумі 87,5 млрд грн, що менше на 20,5 млрд грн від затвердженої ДБУ на 2022 рік та на 9,7 млрд грн менше від уточненого плану на 2022 рік, або на 10% з урахуванням її зменшення згідно з **постановою КМУ «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» від 01.04.2022 № 401.**

Статтею 31 Закону про держбюджет встановлено, що, як виняток з положень **частини другої статті 103-2 Бюджетного кодексу України**, розподіл освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам бюджетами здійснюється КМУ. Такий її розподіл затверджено постановою КМУ «Деякі питання розподілу обсягу освітньої субвенції на 2023 рік» від 31.12.2022 № 1472.

При цьому МОН у листах щодо недостатності обсягів освітньої субвенції зазначає, що відповідно до **Порядку та умов надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам**, затверджених постановою КМУ від 14.01.2015 № 6, відповідні місцеві ради мають право додатково понад обсяги субвенції планувати та здійснювати з місцевих бюджетів оплату поточних видатків закладів загальної середньої освіти, тобто й на оплату праці педпрацівників.

Громадське обговорення щодо ліквідації закладів освіти

Стосовно рішення сільської ради про закриття школи, то відповідно до **пункту 30 частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»** від 21.05.1997 № 280/97-ВР рішення щодо реорганізації або ліквідації закладів освіти здійснює місцева рада.

Згідно з **частиною першою статті 32 Закону про повну загальну середню освіту** рішення про утворення, реорганізацію, ліквідацію чи перепрофілювання закладу загальної середньої освіти ухвалює засновник.

Частиною другою цієї статті передбачено, що реорганізація, зміна типу, ліквідація закладу загальної середньої освіти у сільській місцевості допускається лише після громадського обговорення проєкту відповідного рішення засновника, який оприлюднюється не менше ніж за один рік до його ухвалення.

При цьому **частиною десятою статті 9 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»** від 12.05.2015 № 389-VIII встановлено, що у період дії воєнного стану на акти органів місцевого самоврядування не поширюються вимоги **частини четвертої статті 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації»** від 13.01.2011 № 2939-VI.

Частиною четвертою статті 15 Закону № 2939-VI передбачено, що проєкти рішень органів місцевого самоврядування оприлюднюються не пізніше як за 10 робочих днів до дати їх розгляду з метою ухвалення.

Тобто це обмеження не стосується норми **статті 32 Закону про повну загальну середню освіту** щодо обов'язковості оприлюднення не менше ніж за один рік до прийняття сільською радою рішення про реорганізацію, зміну типу, ліквідацію закладу загальної середньої освіти у сільській місцевості. Тому рішення про реорганізацію закладу загальної середньої у селах можливе лише після громадського обговорення його проєкту з дотриманням вимог законодавства щодо забезпечення гарантій дітям на здобуття початкової та базової середньої освіти у комунальному закладі освіти, за яким закріплена територія обслуговування, на якій вона проживає.

Підвезення учнів до закладу освіти

Згідно з **пунктом 3 Загальних положень Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти**, затвердженого наказом МОЗ від 25.09.2020 № 2205, учні, які проживають на відстані від закладу освіти понад 2 км, забезпечуються підвезенням у порядку, визначеному засновником (засновниками) закладу освіти відповідно до законодавства.

Підвезення організовується з попередньо визначеними зупинками. Відстань від місця проживання учнів до місця збору на зупинці не повинна перевищувати 500 м.

Колишніми **Державними санітарними правилами і нормами влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01**, затвердженими постановою Головного санітарного лікаря від 14.08.2001 № 63, передбачалося, що у сільській місцевості розміщення шкіл передбачає для учнів I ступеня радіус пішохідної доступності не більше 2 км і не більше 15 хв в один бік — при транспортному забезпеченні учнів.

Максимальний радіус обслуговування учнів шкіл II—III ступенів не повинен бути більшим за 15 км.

Транспортним обслуговуванням повинні були забезпечуватися учні, які проживають на відстані від школи понад 3 км, з попередньо визначеними зупинками відповідного транспорту. Відстань від місця проживання до місця збору на зупинці не повинна бути більшою ніж 500 м.

Зазначені правила скасовано **наказом МОЗ від 25.09.2020 № 2205**, окрім вимог щодо відстані до зупинки збору, яка знайшла відображення у чинному санітарному регламенті.

*Упорядкувала: заступник голови Одеської ОО ППОНУ
Оксана ПУШНОВА, тел. 067-654-42-26*